Három éve hunyt el az egykori vásárhelyi polgármester

Rapcsákné talpon maradt a tragédia után

Rapcsák Andrásné büszke arra, hogy férje három évvel ezelőtti halála után sikerült úrrá lennie a nehézségeken. Katalin asszony közel harminc évig volt társa az egykori vásárhelyi városvezetőnek, akit sokan inkább városépítőnek tartanak. Férje elvesztéséről ma sem tud elfogódottság nélkül beszélni, hiszen – ahogy fogalmazott – az az ember távozott el örökre, aki élete legnagyobb ajándéka volt.

Katalin asszony ajándéknak tartja, hogy Rapcsák András felesége, társa lehetett *Fotó: Tésik Attila*

– Mint amikor valaki egy körhintában ül, s hirtelen kivágódik a légüres térbe, a semmibe – fogalmazta meg *Rapcsák Andrásné* a pontosan három évvel ezelőtt történtekkel kapcsolatos érzéseit. 2002-ben ezen a napon hunyt el férje, Vásárhely akkori polgármestere.

Katalin asszonnyal a családi otthonban beszélgettünk. A vendégszoba berendezése a néhai házigazda ízlését tükrözi. A kandallón ezüst keretben Rapcsák András fényképe. A dolgozószoba, melyet néhány hónappal halála előtt alakíttatott ki a polgármester, szintén az ő emlékét őrzi. Katalin asszony ragaszkodik férje kedvenc tárgyaihoz, az általa épített házhoz.

Kölcsönzakóban kötött házasság

– András egy kölcsönkért zakóban vett feleségül, még karikagyűrűre sem futotta – idézi fel. – Albérletben, majd panellakásban kezdtük a közös életünket, oda születtek a gyerekek is. Több mint tíz év múlva, sok nehézség és küzdelem árán építettük fel a saját otthonunkat.

Férje tragikus elvesztése után komoly problémákkal kellett megbirkóznia. A család tulajdonában lévő nyomda működtetésével Rapcsák Andrásné másfél évig próbálkozott, majd kénytelen volt feladni a vállalkozást. Azokban az időkben gyermekeivel úgy érezte, talán a sors „intézi" úgy a dolgaikat, hogy ne legyen módjuk a gyászba temetkezni. Erőt a férj, az édesapa példájából merítettek, aki minden nehézségen úrrá tudott lenni. Végül sikerült talpon maradniuk.

– Édesanyámmal, gyermekeimmel közös az otthonunk. Néha ugyan nem könnyű a többgenerációs együttélés, de nagyon nagy erő rejlik az összefogásunkban – hangsúlyozta az édesanya. – Fiam informatikusként a városházán, lányom agrármérnökként a Hód-Mezőgazda Rt.-nél dolgozik, férje mezőgazdasági vállalkozást vezet. Az édesapjuk emléke kötelezi őket is.

Voltak, akik eltávolodtak

Katalin asszony örül annak, ennyi idő után is ismeretlenek állítják meg az utcán, csak azért, hogy elmondják neki: hiányzik Rapcsák András a városnak. Különösen azért esik ez neki jól, mert úgy érzi, érdek nélküli, szívből jövő véleményeket hall. Férje halála után csak az igaz barátok álltak mellé, ők segítették. Azok, akik a mindenkori városvezető fényében szerettek sütkérezni, továbbálltak, fogalmazott.

– A férjem mellett betöltött szerepem feleségként, anyaként, társként halála után megváltozott, mert elvesztettem azt az embert, aki el tudta velem hitetni, a levegőnél is fontosabb vagyok számára, s az életem mozgatórugója volt. Próbálok úgy élni, hogy egyszer sikerüljön feldolgozni a vele töltött éveket. Szeretném rendszerezni azt a rengeteg anyagot, ami a városvezetése alatt született, és mindezt könyvben összefoglalni.

Munka életre-halálra

– Embert próbáló feladat volt vállalni egy olyan hivatást, melyre nem készült, de olyan tehetséggel volt megáldva, hogy arra a legalkalmasabbnak bizonyult. Mint ahogy a búcsúztatóján elhangzott: a polgármesterek között ő volt „a" polgármester – idézte fel Rapcsák Andrásné, aki szerint benne látták megtestesülni az igazi városvezetőt. – Minden területen teljes erőbedobással, éltere-halálra dolgozott – tette hozzá. Ezzel a feszített munkatempóval nehéz volt lépést tartani a családnak, a munkatársaknak is, ismerte el Katalin asszony, akit még mindig érdekel a város élete, a politika.

– Tizenkét évig követtem Vásárhely ügyeit, és segítettem a háttérből a férjem munkáját, ezt nem lehet egyik pillanatról a másikra elfelejteni – állapította meg. Beszélni azonban nem akart a helyi közéletről.

Továbbra is vigaszt jelent számára a családja, Rapcsák András első házasságából született 12 éves unokája, akit Katalin asszony is a sajátjaként szeret. Reméli, hogy a későbbiekben újabb csemetékkel gyarapodik majd a család, s bennük él tovább nagyapjuk szellemisége, tehetsége.

TÖRÖK ANITA

1. Időutazás a Délmagyarországgal: 1910, az alapítás éve

Mikszáth: Szívből szeretem Szegedet

Majdnem egy évszázada, 1910 májusában indult útjára lapunk, a Délmagyarország. A feszültségekkel terhes 1910-es évek elején tehát új napilapja lett az esztendő utolsó napján 115 ezer 306 lelket számláló Szegednek.

Szép számú napilap jelent meg ekkor Szegeden. A konkurensek sorában ott volt a nagy múltú, kőkeményen ellenzéki, 48-as Szegedi Napló, amely 1878 óta meghatározó napilapja volt a városnak, s amelynek olyan munkatársai voltak, mint Mikszáth, Gárdonyi, Tömörkény. Vagy a Szegedi Híradó, amelynek létrejöttén 1859-ben maga Jókai bábáskodott. És például a Szegedi Friss Újság, a budapesti lap első vidéki fióklapja.

Mindent összevetve, 1892 és 1920 között Szegeden összesen mintegy száz napi- és hetilap, havonta vagy negyedévente megjelenő folyóirat, újság és periodika ismert. Volt hát bőven konkurenciája a frissen induló Délmagyarországnak. Így aztán a DM-et útjára indító részvénytársaságnak és szerkesztőségnek nemcsak üzleti optimizmusra, hanem biztató szavakra is szüksége volt. Amelyeket meg is kapott.

Látogatás a nagy palócnál

A DM első, 1910. május 22-i számában címlapon kezdődik Vécsey Miklós riportja Mikszáth Kálmánnál tett látogatásáról. Az induló Délmagyarországról beszélgettek.

Mikszáth többek közt a következőket mondta: „Az önök programjának egyik lényeges része a magyar sajtó decentralizációjának megkezdése és a vidéken egy kultúrigényeket is kielégítő lapot adni. Igen örülök ennek a törekvésnek, különösen, hogy az Szegedről indul ki, de legyenek munkájuknál elkészülve nagy küzdelemre. Magyarországon az ilyen vállalkozás, fájdalom, bizonyos nehézségekbe ütközik, mert itt minden dolog ésszerűtlenül egy városban van összetömve. Németországban vagy Angliában, ahol az egyetemek és hirlapközpontok ki vannak véve a fővárosból, könnyebb helyzetük van a nagy vidéki lapoknak. Nálunk, vidéken a nagy lapalakitások – véleményem szerint – fokozottabb mértékben csak úgy sikerülhetnek, ha Magyarországban a politika is a decentralizáció felé fordulna és a Délmagyarországnak is főképpen ezért kell harcolnia."

A nagy palóc, akinek 40 éves írói jubileumát az év januárjában ünnepelte Szeged, s akit arra is felkértek, induljon a város képviselőjelöltjeként, mindehhez még hozzátette: „Szivem mélyéből szeretem Szegedet és emlékemben van az a szeretetteljes fogadtatás, amelyben jubileumom alkalmából Szeged közönsége részesített, de én többet képviselői mandátumot nem vállalok."

1910. I. évfolyam 1. szám Vasárnap, május 22.

DÉLMAGYARORSZÁG

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal: Szeged, Korona-utca 15.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: SZEGEDEN VIDÉKEN

Szerkesztőség telefonja 836. Kiadóhivatal telefonja 835. Interurbán telefon 836.

95 ÉV – 95 NAPBAN ELBESZÉLVE

Május 22-én lesz 95 éve, hogy megjelent lapunk, a Délmagyarország első száma. Az évforduló alkalmából egy kis múltbeli kalandozásra hívjuk olvasóinkat. 95 lapszámon át szemelvényeket közlünk a 95 évfolyam fontos és érdekes írásaiból. És bár az ilyen válogatások szükségképpen esetlegesek, bízunk benne, hogy olvasóink örömüket lelik benne, és betekintést nyernek nemcsak az ország és Szeged közel egy évszázados történelmébe, hanem a Délmagyarország históriájába is. Kérjük, tartsanak velünk.

A fővárosban a Délmagyarországról

Számos neves újságszerkesztőt és írót is megszólaltatott a szerkesztőség az induló lapban. Érdemes véleményükből szemezgetni.

„A Délmagyarországgal Szegeden egy új sajtóorgánum indult meg. Új, nemcsak abban az értelemben, hogy most bontotta ki szárnyait, hanem új a törekvése, az iránya, a tendenciája. A Délmagyarország úttörő akar lenni a magyar sajtó decentralizálásában. Olyan sajtóorgánumot akarunk adni, amely az egész Délvidék érdekkörét fölkarolja és amely így nem lokális, hanem országos jellegű lesz. Tudatában vagyunk annak, hogy ez az új vállalkozás, amelybe belevisszük becsületes lelkesedésünk és őszinte ambíciónk egész erejét, nálunk nagy és nehéz föladat, de el vagyunk készülve a munkára, és nem riadunk vissza a kicsinyes előítéletektől sem, ha arról van szó, hogy megvívjuk a csatát, amelynek a közönség meghódítása a célja." – írja a lap bevezetésképpen. Aztán következnek a vélemények.

Mikszáth Kálmán: A decentralizációra szüksége van az országnak

Rákosi Jenő, a Budapesti Hírlap főszerkesztője, főrendházi tag:

„A magyar sajtó decentralizációjának megkezdése – amelynek megvalósítását a Délmagyarország egyik célul tűzte ki maga elé – gyönyörű, szép és nemes cél, de véleményem szerint nagy és nehéz föladat. Nehéz, mert a vidék Magyarországban nem az a fogalom, mint például Német-, Olasz-, vagy Franciaországban... Már most visszatérve a mi sajtóviszonyainkra, ahol szintén a főváros sajtója dominál, a vidéken a sajtónak sok előítélettel és súlyos nehézségekkel kell megküzdenie. Ha azonban a Délmagyarországnak – ami kívánatos volna, sikerül a Délvidék egy hatalmas körzetének érdekeit Szegedre koncentrálni, akkor üdvös, szép, közhasznú, nagy kultúrmunkát végez."

A Délmagyarország úttörő akar lenni a magyar sajtó decentralizálásában. Ez helyes, egészséges és kívánatos. És ha a Délmagyarország nívós, tartalmas, versenyképes lapot ad a közönség kezébe, ha hírszolgálatra jó lesz, politikai fölfogásában, eszméiben 'bizonyos eredetiséget tud érvényesíteni, akkor' nemcsak az egész Délmagyarországnak tesz óriási közhasznot és kultúrszolgálatot, de önmagától megoldja az oly kívánatos sajtódecentralizáció kérdését is – tette még hozzá mindehhez a lap.

Üzlet vagy fáklya az újság?

Molnár Ferenc, a nagy sikerű író így fogalmazott: „Mindenkinek joga van indolenciával menni el egy lapalakulás mellett, csak a magyar írónak nincs. A messze nyugaton már mindenütt üzlet a színház és az újság, csak még nálunk nem az, mert még a legüzletibb színházaink és lapjaink is megőriztek valamit a szüzességükből. Mi írók és újságírók, akik emberek millióit tanítjuk a szépre, jóra, okosra, becsületesre, üdvözöljük szeretettel a Délmagyarországot, mert ez megint egy fáklya, amellyel beszalad valaki a lassan virradó magyar éjszakába. Nálunk feltűnően sokat élnek vissza a nyomtatott betűvel és ezért nem oly tiszta az öröm a lapok szaporodásán a nagyközönségben. De nincs az a visszaélés, amelyért nekünk, nyomtatás alá író embereknek szabad volna azt kívánnunk, hogy kevesbedjék Magyarországon az újság. Fogadják, kérem, őszinte kollégiális jókívánságaimat, amelyekkel maradtam szerető bajtársuk

Molnár Ferenc."

Mester Sándor, a Pesti Napló főszerkesztője a vidéki konkurenciát köszönti lapunkban a következő szavakkal:

„Örömmel üdvözlöm a Délmagyarországot abban a törekvésében, hogy vidéken fővárosi lapot akar pótolni. Már régen gondoltam rá, hogy magyar vidéki városban miért nincsen olyan napilap, amely egyen rangú lenne a fővárosi sajtóorgánumokkal. Emberben nem lehet hiány, hiszen mi is onnan kapjuk legjobb erőinket, tehát csak anyagiak hiányozhattak. Most, úgy látszik, ez is megvan. Mégegyszer kollegiális szeretettel köszöntöm e vidéki konkurrenciát."

(Folytatjuk)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: SZÁVAY ISTVÁN